

İki Bilim İnsanınin Öyküsü

15.01.2022 • Revcom Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Geçtiğimiz haftalarda iki önde gelen bilim insanı yaşamını yitirdi. Bunlardan biri Richard Leakey, diğeri de E.O. Wilson idi. Richard Leakey, insanlığın kökenlerinin daha iyi anlaşılmasına önemli katkılarda bulunmuştur, öte yandan E.O. Wilson, “çöp” bilime ve sözde bilimsel sosyobioloji teorisi ile büyük zarar vermiştir. Bu İki Bilim İnsanınin Öyküsü’dür. Bu iki mektup, revcom.us okuyucuları açısından karşıtlığı ortaya koymaya yardımcı olmaktadır ve bu insanlık açısından önemlidir.

Ardea Skybreak, “BİLİM VE DEVRİM, Bilimin, Bilimin Topluma Uygulanmasının, Komünizmin Yeni Sentezinin ve Bob Avakian’ın Önderliğinin Önemi Üzerine” röportajında şunları söylüyor:

“Bilirsiniz, her zaman kötüye kullanılan ve yanlış uygulanan bir “bilim” olacaktır, fakat bu kötü bir bilimdir, anlaştık mı? Örneğin, tarih boyunca bazı ırkların diğer ırklara göre daha düşük seviyede olduğu, bazı ırkların zihinsel olarak daha geri olduğu gibi bir fikri tanıtmak için bilimin kullanıldığı örnekleri bir düşünelim. Evet, bu çöp bir bilimdir. Aslında bunun tamamen kötü bir bilim olduğunu kanıtlamak için titiz bilimsel yöntemler kullanabilirsiniz. Bu yalnızca “ahlaki açıdan” kötü değildir, aynı zamanda bilimsel olarak da kötüdür, tamamen yanlıştır ve bunu kanıtlamak için iyi bilimi kullanabilirsiniz.”

Kaynak için: Tale of Two Scientists | revcom.us

Mektup-1:

Geçmişimizden Öğrenmek — Geleceği Dönüştürmek: Richard Leakey’nin Mirası

Richard Leakey 2 Ocak'ta Kenya'nın Nairobi şehrindeki evinde 77 yaşında öldü. Onun ölümü dünya halkları açısından gerçek bir kayıptır ve neyi başardığını ve neden önemli olduğunu anlamak önemlidir.

Kendisi *ORIGINS* de dahil olmak üzere birçok kitabın yazarıdır; *The Sixth Extinction: Patterns of Life and the Future of Mankind*'in ortak yazarıdır, ayrıca Kenya'da bir vahşi yaşam koruma uzmanı olarak yaptığı çalışmalarla tanınan (ki buna geri döneceğim) Leakey bir paleoantropologtu.

Antropoloji, genel olarak insanları inceleyen bilimdir. Paleontoloji, fosillerin incelenmesidir. Paleoantropoloji, insan ırkının (homo sapiens) ortaya çıkmasına yol açan evrimsel yol da dahil olmak üzere, insanların erken gelişiminin incelenmesidir. Paleoantropologları "fosil avcıları" olarak nitelendirebilirsiniz, ancak aradıkları fosiller dinazorlar değil, ilk insanların ve bizim atalarımızın fosilleridir. Çoğu bilimde olduğu gibi yalnızca ilerlemelerle değil, hatalarla ve başarısızlıklarla, ancak aynı zamanda insanlık için değerli olan, genellikle zor koşullarda özenli bir iştir.

Leakey soyadı tüm antropolojide en ünlülerden biridir. Richard'ın ebeveynleri Louis ve Mary, Darwin'in evrim teorilerinin ateşli savunucularıydı. Tanzanya'daki Olduvai Nehri geçidi de dahil olmak üzere fosil keşifleri ve Mary Leakey'nin daha sonra modern insanın atası olan yaklaşık 2 milyon yıl önce yaşayan Homo habilis ("alet üreticisi") keşfi, bir tür olarak bizim (insanların) kim olduğumuza ve bir tür olarak ortak atadan nereden geldiğimize -yani Afrika'nın Rift Vadisi'nden geldiğimize- dair anlayışımızda devrim yaratmaya yardımcı oldu.

Tutkulu Bir Merak ve Hakikat İçin Mücadele

Richard Leakey bu ortamda büyümüş, ilk fosilini dört yaşındayken ortaya çıkarmıştı. Liseden ayrılarak 20'li yaşlarının başında kendi takımlarını "kazılarda" yönetmeye başladı. Kariyeri boyunca, ikinci eşi Meave de dahil olmak üzere ekipleri, öncelikle Kenya'nın Turkana Gölü bölgesinde çalıştı. (1) İnsanların atalarının (homo sapiens) evrimi konusundaki anlayışımızdaki birçok boşluğu doldurmaya yardımcı olan ve bize evrim süreci hakkında çok daha net bir anlayış sağlayan, var olan en kapsamlı ve çeşitli hominid fosil kayıtları koleksiyonu olarak kabul

edilenleri biriktirdi. Leakey, ekibinin ve diğerlerinin kazı yapmakta olduğu fosillerin, Charles Darwin'in evrim teorisinin geçerliliği hakkında daha fazla reddedilemez kanıt sağladığını anladı; tüm canlı türlerinin (insanlar dahil) çevrelerindeki değişikliklere uyum sağlamaları nedeniyle zaman içinde değiştikleri ve bu değişikliklerin bir kısmının tamamen yeni türlerin ortaya çıkmasına neden olduğunu gösteriyordu.

Bu durum onu yalnızca insanların maymunlarla akraba olduğu değil (bilimsel olarak "homo sapiens" olarak adlandırılır), teknik olarak bizlerin de "maymunlar" olarak görülebileceğimiz bilimsel gerçekliğini kabul edemeyen köktendinci fanatiklerle tekrar tekrar çatışmalara soktu. Yaklaşık 5 milyon yıl önceden gelen fosilleşmiş kalıntılar, insanların ve bugün şempanzeler de dahil olmak üzere "büyük maymunlar" olarak bilinenlerin ortak bir ataya sahip olduğunu göstermişti. Leakey, izleyicilere açıklama yapmaktan ve şempanzelerin insanlarla aynı genlerin %95'inden fazlasını paylaştığı gerçeğiyle köktendincilere meydan okumaktan memnundu.

Bu konuda başkalarının çalışmalarını fazlasıyla takdir etti ve destekledi. Ardea Skybreak'in *The Science of Evolution and the Myth of Creationism* adlı kitabını (2) okuduktan sonra, kısmen kitabın "...birçokları için, özellikle de dini fanatikler ve köktendinciler tarafından yapılan gülünç iddialara karşı bilimi savunmak için sık sık fırsat yakalayabilen öğretmenlik mesleğini icra edenler açısından muazzam fayda sağladığını" yazdı.

İnsanlığın Çıkarlarına Katkı Sağlamak

Kendisi insan evriminin başka bir yönünü popülerleştirme konusunda daha da tutkuluydu. Tüm insanların tek bir tür (homo sapiens) olduğu ve Amazon'da veya Yeni Gine'de, Afrika'da, Asya'da, Yerli Amerikalı veya beyaz Avrupa'da yerli bir kabile olmamızdan bağımsız olarak kanıtlanmış gerçektir, yani hepimiz küçük bir grubun torunlarıyız. Sahra altı Afrika'da yerleşik, gezegenin geri kalanını doldurmak için Afrika'dan göç eden erken homo sapiensin... Leakey burada dünyanın dört bir yanından insan popülasyonlarının genlerini test ederek bunu doğrulayabilen genetikteki bilimsel gelişmelerden büyük ölçüde yardım aldı. Daha sonraki genetik araştırmalar, tüm insanlığın yaklaşık 65 bin yıl önce Afrika'dan başlayan erken göçlere kadar izlenebileceğini doğruladı. (3)

Bunun önemi üzerine Leakey bir keresinde şöyle yazmıştı: “İnsanlığın kökeni bilimini herkes için erişilebilir ve heyecan verici hale getirebilirsek, ayrıca insanlara insanlığın inanılmaz yolculuğunu gösterebilirsek, onların paradigmalarını değiştirir böylece dünyayı da değiştirebiliriz.”

Öldüğü sırada, bu yolculuğu kutlamak için Nairobi’de uluslararası bir müze inşa etme girişimine öncülük ediyordu. Leakey, baskıyı haklı çıkarmak için kullanılan “kötü” veya “çöp” bilime de karşıydı. Erken antropoloji, Avrupa’nın Sahra altı Afrika’yı korkunç ve acımasız fethini haklı çıkarmada bir rol oynayan, çok gelişmiş toplumlar geliştirmiş olan o (Siyah) Afrikalıların beyaz Avrupalılardan daha aşağı bir tür olduklarına dair bilime karşıydı. Leakey, dünya çapında daha fazla insanın Afrika’yı anlamaya başladığını düşünüyordu. Özellikle de Sahra altı Afrika’yı. Tüm insanlığın doğum yeri burasıysa, dünyanın geri kalanının gözünde Afrika halklarının devam eden sömürsü ve zulme uğratılmaları o kadar da kabul edilemez görülecekti.

1980’lerin sonlarında Leakey, paleoantropolojinin günlük çalışmalarından uzaklaştı ve dikkatini başka bir yaşam boyu tutku olan vahşi yaşamı korumaya yöneltti. Sık sık Afrika Filini ve Afrika Kara Gergedanını neslinin tükenmesinden kurtarmasıyla tanınıyordu. Bunlar yaban hayatı korumanın ilk günleriydi ve yanlış -ve bazen çok zararlı- kaçak avlanmaya karışan insanlar ile iş başındaki daha büyük güçler arasındaki karmaşık ilişkiye yaklaşımları içeriyordu. Bütün bunları araştırmak bu mektubun kapsamını aşıyor. Daha sonra hayatı boyunca yaşadığı yer olan resmi Kenya siyasetine dahil olması problemliydi. (4)

Ancak bu durum Leakey’nin bilimsel katkılarını ve bu katkıları ve diğer bilim insanlarının katkılarını daha geniş kitlelerce daha yaygın olarak bilinen ve erişilebilir kılma konusundaki kararlılığını mutlak olarak azaltmaz. Bu konuda korkusuzdu, dostluklarını, mesleki ilerlemesini ve hatta kişisel güvenliğini riske atmaya, doğru olduğunu bildiği ya da neyin gerekli olduğunu anladığı için savaşılmaya istekliydi. (5) Onun örneğinde sevilecek çok şey var, kendisi özlenecek...

Dipnotlar:

1. Hominidler genellikle insanların üyesi olduğu biyolojik aile olarak kabul edilir. Gayri resmi olarak Büyük Maymunlar olarak bilinirler ve dört grup içerirler: İnsanlar, şempanzeler, goriller ve orangutanlar. Ayrıca paleoantropolojide, hominidler milyonlarca yıl öncesine dayanan, maymundan çok insana benzeyen tüm memeli türleri olarak kabul edilirler.

İnsanların atalarının diğer “büyük maymunlar” haline gelenlerden ayrıldığı zaman genellikle 5-6 milyon yıl önce olarak kabul edilir. Leakeylerin Turkana Gölü’nde gün yüzüne çıkardığı fosillerin yaşları genel olarak 1,5 milyon ile 2,5 milyon yıl arasında değişiyordu.

2. EVRİMİ BİLİM VE YARATILIŞ MİTİ – Yazan Ardea Skybreak, Insight Press, 2006. 7. Bölüm, “İnsan Varlıklarının Evrimi”, insan evriminin son derece değerli ve derin bir araştırmasıdır.

3. Leakey’in dikkatinin birincil odak noktası olmasa da, homo sapiens’in sosyal davranışlarındaki varsayılan farklılıkları açıklayabilecek farklı “ırklardaki” spesifik genetik farklılıkları tanımlayabildiğini iddia eden “sosyobiyojijiyi” aşırı derecede küçümserdi.

4. 1980’lerde fildişi ve gergedan boynuzunda son derece karlı bir uluslararası pazar vardı. Bu hayvanların Kenya’da ve Afrika’nın diğer bölgelerinde katledilmesi onları yok olmaya sürüklüyordu. 1989’da Leakey, nüfuzunu ve prestijini bu katliama bir son vermek için kullanmak üzere Kenya Yaban Hayatı Departmanı’nın başına geçmeyi kabul etti.

O zamanlar, Yaban Hayatı Departmanı, uluslararası sendikalarla el ele çalışan ve Kenya’da bu uygulamayı uygulamak için şiddet çetelerinin örgütlenmesine yardımcı olan belki de “Kenya’daki en yozlaşmış örgüt” olarak kabul edildi. Bununla savaşırken, Leakey, fildişi ticaretine uluslararası bir yasak çağrısında bulundu ve bir halkla ilişkiler zaferi olan büyük bir fildişi şenlik ateşi düzenledi. Her iki eylem de duruma ilişkin farkındalığın artmasına katkıda bulundu ve cinayetleri yavaşlatmada olumlu adımlardı. Bununla birlikte ve aynı zamanda, genel olarak yanlış ve zararlı olan tartışmalı bir politika olan, temas ettikleri herhangi bir kaçak avcuyu vurma emriyle park korucularına yarı otomatik silahlar verdi. Kapitalist-emperyalist sistemin tecavüzü tarafından geleneksel kırsal yaşam biçimleri yok edilenlere karşı da dahil olmak üzere ve ailelerini desteklemek için başka bir yol kalmamıştı.

5. 1993 yılında Leakey’nin iki bacağını da kaybettiği bir uçak kazasının, Kenya Yaban Hayatı Departmanı içindeki yolsuzlukla mücadele kampanyası ve fildişi ticaretini durdurma çabaları nedeniyle siyasi muhalifler tarafından izlenen sabotajın sonucu olduğundan yaygın olarak şüphelenilmektedir.

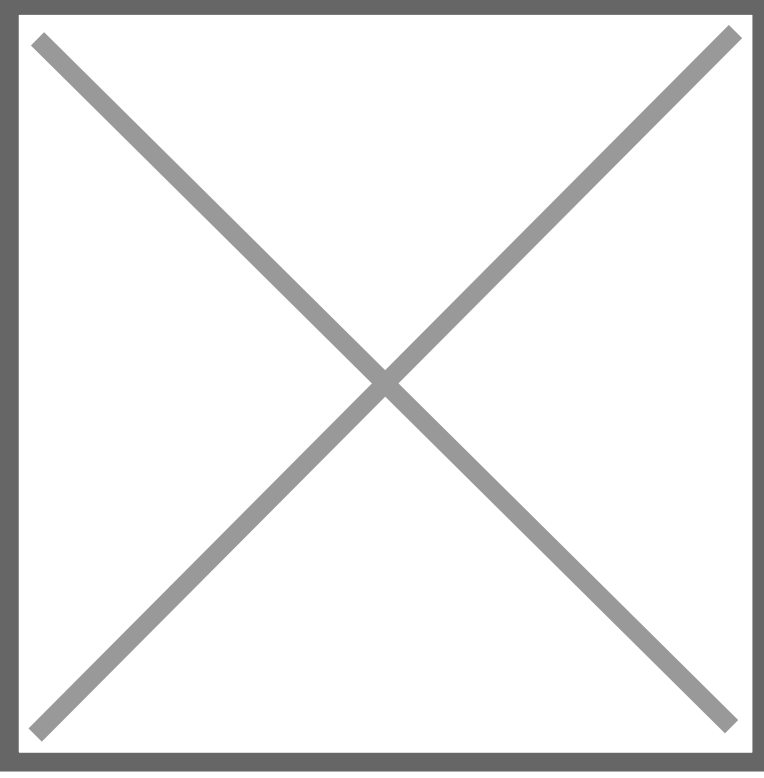
Mektup-2:

İnsanlar “Karıncı” Değildir - E.O. Wilson ve Çöp Sosyobiyojoloji Bilimi

Harvard biyoloğu ve yazarı Edward O. Wilson, 26 Aralık'ta 92 yaşında öldü. Karıncaların sosyal davranışları, biyolojik çeşitlilik ve bunların toplum üzerindeki etkileri gibi Wilson'un genel bilimsel metodolojisini ve katkılarını ayrıntılı olarak incelemek bu mektubun kapsamı dışındadır. Burada kısaca onun en kalıcı ve maalesef son derece olumsuz katkısına odaklanıyorum. “Sosyobiyojoloji” kavramını tanıtmaları ve popülerleştirmeleri yoluyla “biyodeterminizmin” (1) meşru bir bilimsel alan olarak yeniden dirilişi...

Sociobiology: The New Synthesis, Wilson'ın insan “sosyal davranışının” kaynağının bir entomolog (böcekler üzerinde çalışan bir bilim adamı) olarak yaptığı araştırmaya dayanarak, ilk kez argümanını yaptığı 1975 kitabının adıydı.

Başkalarıyla nasıl ilişki kurduğumuz ve etkileşime girdiğimiz, ahlakımız, geliştirdiğimiz sosyal organizasyon türleri ve ayrıca büyük ölçüde bilişsel yeteneklerimiz, genlerimiz tarafından ezici bir şekilde önceden belirlenmişti nesilden nesile aktarılan kalıtsal özellikleri oluşturan bilgileri taşıyordu. Wilson'a göre, bu genetik determinizm (genlerimiz tarafından belirlenen, tanımlanan ve sınırlandırılan) bir bütün olarak insanlık için geçerliydi ve sosyal davranışın belirli genetik özellikleri belirli grupları belirliyordu (yani kadınları, Siyahları, vb.)

E.O. Wilson, insan biyodeterminizmi konusundaki argümanlarının çoğunu, karıncaların sosyal organizasyonuna ilişkin araştırmalarına dayandırmıştı.

Açık konuşmak gerekirse, Wilson esas olarak insanlığın ve bir tür olarak kolektif sosyal potansiyelimizin, önceden var olan genetik yapımızın içine gömülü ve onun tarafından belirlenen değişmez (veya değişmeyen) bir insan doğasıyla sınırlı olduğunu savunuyordu. Bu yalın bir şekilde çöp bilimdi, kötü bilimin bir örneğiydi. Ardea Skybreak'in, Richard Lewontin - Steven Rose ve Leo J. Kamin'in birlikte yazdıkları *Genlerimizden İbaret Değiliz* üzerine 1985 tarihli incelemesinde yazdığı gibi (belki de Wilson'ın SOSYOBİYOLOJİSİ'nin en kapsamlı reddidir):

Sosyobiyojji - karmaşık sosyal davranışların ve sosyal oluşumların (insan toplumları dahil) özelliklerini genlerin varsayılan özelliklerinden ve türümüzün biyolojik evrimi sırasında farklı genetik konfigürasyonların sözde uyarlanabilir değerine ilişkin ahmakça spekülasyonlardan türetme iddiası- yeni biyodeterminist saldırının en yoğun ifadesi haline geldi. (2)

Sosyobiyojji: Bir Kötü Bilim Örneği

Sosyobioloji, Skybreak'in "kötü bilim" (3) olarak tanımladığı şeyin uç bir örneğidir ve akademi salonlarının çok ötesinde korkunç bir etkisi vardır.

Wilson, Skybreak'in insanlığı karakterize eden "karmaşık sosyal davranışlar ve sosyal oluşumlar" olarak tanımladığı şeyi doğru bir şekilde açıklamaya çalışmak için "indirgemecilik" olarak bilinen şeyi kullandı. Yine Skybreak'in 1985 tarihli makalesinden:

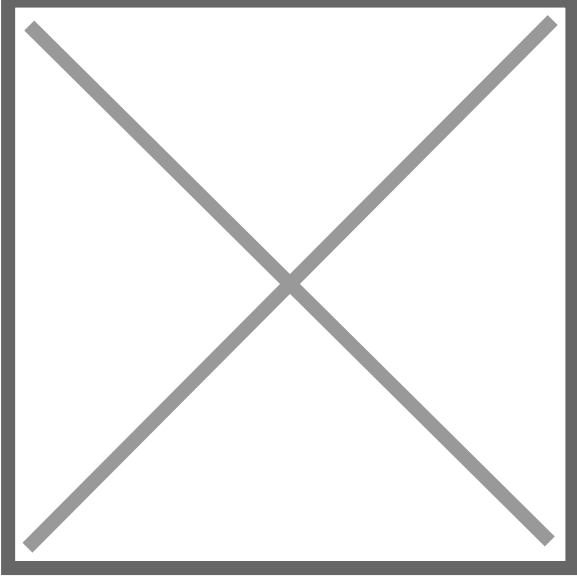
İndirgemecilik, karmaşık bütünlerin özelliklerini, yalnızca kendilerini daha büyük süreçten ayrı olarak analiz edilen bileşen parçalarının özellikleri açısından anlamaya çalışır. Bu tür analitik indirgemecilik, tipik olarak, daha karmaşık bütün düzeyinde maddenin tamamen yeni özelliklerinin ortaya çıkışını tanımakta başarısız olur ve bunun tersine, bir bütünün bileşenlerinin bile, bütün içindeki etkileşimlerden kaynaklanan özellikler gösterebileceğini kabul etmez.

"Tamamen yeni özelliklerin ortaya çıkışı..." hakkındaki bu bilimsel temelli anlayış, genel olarak gerçekliğe uygulanabilir. Bu örnekte, yalnızca genetik yapımızın bize yüklediği biyolojik kısıtlamaları hesaba katmamakla kalmaz, ayrıca biyolojik işleyişimizin geri kalanıyla (organlar veya tüm beden düzeyinde), etrafımızdaki fiziksel çevre ve çok daha temel olarak, özellikle baskın fikirler dahil olmak üzere daha geniş kültürel ve sosyal bağlam ile daha karmaşık etkileşimi ve herhangi bir dönemde toplumun temel üretim tarzını da hesaba katmaz. Herhangi bir dönemde, bu karmaşık etkileşimli karışımın bir ürünüyüz. (4) Bu yüzden değişmeyen bir "insan doğası" diye bir şey yoktur. "İyi" ve "normal" olarak kabul edilen "insan doğası" zaman ve coğrafya içinde önemli ölçüde değişmiştir. Başka bir insana sahip olmanın normal kabul edildiği köleliği, Üçüncü Dünya'dan farklı ırkların veya kadınların açıkça aşağı sayıldığı dönemleri, vb. düşünün.

Skybreak'in daha sonra belirttiği gibi:

Aslında, yetenekler olarak adlandırılan şeylerdeki bireysel farklılıkların genler tarafından belirlendiği fikrinin geçerliliği yoktur. Her şeyden önce, bir bireyin tüm yönleri, fenotipi (yani genlerinin ve çevresinin etkileşiminden kaynaklanan bireyin gösterdiği özelliklerin toplamı) arasındaki sürekli etkileşimi yansıtır. Fenotip sabit değildir, dış çevre ile sürekli bir değişim halindedir. (5)

Başından beri, Wilson'un indirgemeci yaklaşımı, farklı faktörlerin bu karmaşık ve dinamik etkileşimini tamamen görmezden geldi ve küçümsedi, onu gene indirgedi, böylece hem insan doğasını hem de değişmeyen doğasını "sabitledi". Skybreak aşağıdaki açıklamada devam ediyor (bu mektubun sonuna eklediğim incelemenin daha uzun bir bölümünden alınmıştır):

*Richard Dawkins'in "Bencil Gen" kitabı.
İnsanların sosyal davranışlarının,
genlerimizin bizi kendi "çıkarları" için
kullanması olarak açıklanabileceğini
savunan Richard Dawkins'in "çöp"
bilimi.*

Aslında insan evriminde öne çıkan şey, değişen sosyal koşullara tepki olarak tipik olarak geniş bir davranış yelpazesine sahip olan bireysel insanların muazzam esnekliğidir; ayrıca bu esneklik ve değişkenlik insan toplumu düzeyinde niteliksel olarak daha fazladır. Bireysel insan yeteneklerini büyük ölçüde artıran ve örgütlenme ilkeleri yalnızca (hatta esas olarak) bireysel özelliklerin ve eylemlerin toplamı olarak anlaşılamayacaktır. Dolayısıyla, insanlığın modası geçmiş toplumsal ilişkilerden kurtuluşunun önünde duran bizim biyolojimiz değildir.

Sosyobiyoloji – Zararlı ve Tehlikeli Baskı Araçları

Biyodeterminizm ve onun en son vücut bulmuş hali olan sosyobiyojoloji, medya, popüler kültür ve akademiden kiliseye kadar çeşitli kurumlar aracılığıyla toplumumuza derinlemesine nüfuz eden son derece zararlı ideolojik düşünce biçimleridir. Bunun sadece kötü bilim olduğu gerçeğinin yanı sıra -var olduğu şekliyle gerçekliğin en doğru anlaşılmasını belirleme yolunda duran-Wilson'ın sosyobiyojolojisi, tıpkı dinin kullanıldığı şekilde, kapitalist-emperyalist sistemin ürettiği her türlü dehşeti ve eşitsizliği haklı çıkarmak için kullanılan zararlı, yanlış, sözde bilimsel argümanların bilimsel mihenk taşı haline gelmiştir. Karşılaştırmalar öğreticidir.

Dindar gericiler, dünyanın “doğaüstü bir varlığın planı veya önceden belirlenmiş bir “kader” olduğu için - Tanrı'nın amaçladığı şekilde olduğu gibi olduğunu beyan ederler. Wilson'un kendisi de dahil olmak üzere birçok sosyobiyojolog ateist olduğunu (veya “dindar olmadığını”) iddia etseler de, insan toplumunun nasıl işlediğine dair argümanları hemen hemen aynı çizgide ilerler. “Yüce bir varlık” yerine, her şeyin neden böyle olduğu konusunda nihai söz sahibi olarak gen öne çıkarılır. Yani Tanrı olarak gen.

Bu çerçeveye bilimsel gerçeklik tersine çevrilir ve kapitalizm-emperyalizm, “bencil benliklerimizin” “doğal” bir uzantısı olarak görülür. Ve sistemin “altta kalanın canı çıksın” doğası, adeta değişmeyen bir insan doğasından akıyormuş gibi gerekçelendirilir. (6)

Bilimsel Özgürleştirici Bir Çürütme ve İleriye Giden Yol

Birincisi, genlerimiz tarafından önceden belirlenmiş değişmez bir “insan doğasının” varlığını iddia edecek hiçbir bilimsel kanıt yoktur.

“Bencil gen” veya “özgecil gen” yoktur. Aslında bilimsel araştırmalar tam tersini ortaya koymaya devam ediyor. Marx'ın tüm insanlık tarihinin, insan toplumundaki değişikliklerle diyalektik ilişki içinde “insan doğasının” sürekli dönüşümünü içerdiğine dair vurgusu pekişmektedir. (7)

İkinci nokta, hakemli incelemelere ve araştırmalara dayanan, sosyobiyojolojiyi bilimsel olmayan çöp olarak tartışmasız bir şekilde çürüten çok sayıda bilimsel kanıtın olmasıdır. Özellikle makalenin altında yer alan ekteki Ardea Skybreak'ten alıntıya bakın. Yönetici sınıfların ve onların akademideki ve medyadaki yardımcılarının, aslında tamamen bilimsel olarak

çürütülmesine rağmen sosyobiyojiji adeta cennete yükseltmiş olmaları şaşırtıcı olmamalıdır.

(8) Bu sistemin organ ve kurumlarının yaydığı, “sokaktaki insana” kadar süzülen ve onun tarafından yankılanan ıvır zıvır bilimin yerine şiddetle ihtiyaç duyulan şey şudur:

“Dolayısıyla burada bir kez daha “insan doğası” sorununa geri dönmek istiyorum. Özellikle de sadece kapitalizmin ötesine geçmeyi değil, aynı zamanda bir geçişi temsil eden komünizme ilerlemeyle ilgili olarak ve onun sosyalist toplumdaki kalıntılarıyla ilgili ancak daha geniş anlamda insanlık tarihinin bütün bir önceki çağından bir geçiş olarak -ilk dönem komünal toplumu ve sınıflı toplumun farklı biçimleri dahil- insan varoluşunda tamamen yeni bir çağa geçiş. Komünizmin bu yeni çağı, bir tür “mükemmel devleti” temsil etmiyor yani bir şekilde, insanlarda veya insan toplumunda hiçbir çelişkinin olmadığı bir devleti temsil etmiyor. Fakat insanların birbirleriyle ve doğanın geri kalanıyla, bu tür ilişkilerin geçmişte nasıl ifade bulduğundan niteliksel olarak, kökten farklı bir temelde etkileşime girmeye devam edeceği yepyeni bir “platoyu” temsil ediyor.” (Bob Avakian - Kuşlar Timsah Doğuramaz, Fakat İnsanlık Ufkunu Aşabilir)

E.O. Wilson’ın “SOSYOBİYOLOJİ: Yeni Sentez” eserinin yayınlanması, bir nesil genç bilim insanından geniş ve güçlü bir yanıt aldı. En kapsamlı çürütme 1985’te Richard Lewontin, Steven Rose ve Leo J. Kamin’in birlikte yazdığı *NOT IN GENES, Biology, Ideology and Human Nature*’ın yayımlanmasıyla geldi. “Biyodeterminizmin” belirli özelliklerinin ayrıntılı olarak anlatıldığı ve yazarlar tarafından çürütüldüğü incelemeden kapsamlı bir alıntı ekliyorum.

Ardea Skybreak tarafından “Genlerimizden İbaret Değiliz ve İdeolojik Karşı Saldırının Yürütülmesi”e dair:

..Yazarların, biyodeterminist teorilerin statükoyu haklı çıkarmak ve sosyal düzensizliği ve bozulmaları caydırmak olan belirli bir sosyal işlevle ilgili olarak ortaya çıktığı ve körüklenmeye devam ettiği vurgusuna kesinlikle katılıyorum. Bu, yazarların aşağıdaki gibi damıttığı tüm biyodeterminist teorilerin ortak özellikleri ile özellikle netleştirilir:

Birincisi, toplumdaki eşitsizliklerin, bireyler arasındaki içsel liyakat ve yetenek farklılıklarının doğrudan ve kaçınılmaz bir sonucu olduğu ileri sürülmektedir. İkincisi, liberal ideoloji koşulları ve eğitimi vurgulayan kültürel bir belirlenimciliği takip ederken, biyolojik belirlenimcilik irade ve

karacterin bu tür süreçleri ve başarısızlıklarını, büyük ölçüde bireyin genlerinde kodlandığı gibi konumlandırır; liyakat ve yetenek aile içinde nesilden nesile aktarılacaktır. Son olarak, statü, zenginlik ve güç hiyerarşileri oluşturmak için biyolojik olarak belirlenmiş insan doğasının bir parçası olduğu için, bireyler arasında zorunlu olarak bu tür biyolojik farklılıkların varlığının hiyerarşik toplumların yaratılmasına yol açtığı iddia edilmektedir. Bu üç unsurun tümü, mevcut sosyal düzenlemelerin eksiksiz bir gerekçesi için gereklidir. (s. 68)

“Genlerimizden İbaret Değiliz”ın çoğu, hiçbir bilimsel geçerliliği olmayan bu üç iddianın nokta nokta çürütülmesiyle ilgilidir. Burjuva determinizminin önemli bir argümanı, toplumsal eşitsizliklerin “doğal oldukları için hem adil hem de kaçınılmaz” olduklarıdır (s. 70), sözde bireylerin biyolojik olarak belirlenmiş yeteneklerindeki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Argüman, “hayat bir yarış gibidir. Eski kötü günlerde aristokratlar avantajlı bir başlangıç yaptı (ya da emirle kazanan ilan edildi), ama şimdi herkes en iyinin kazanması için birlikte başlıyor – biyolojik olarak en iyi belirleniyor” (s. 68).

Başarılı olamıyorsanız, bunun nedeni sadece gerekenlere sahip olmamanızdır. Ama aslında içsel bireysel yetenekler ve kapasiteler ile bireyin toplumdaki konumu arasında nedensel bir bağlantı yoktur (Örneğin, doktorların sayısı doktor olabilecek kişilerin sayısı tarafından değil, daha büyük ekonomik hususlar tarafından belirlenir). Jensen’in “bununla yüzleşmek zorundayız, kişilerin mesleki rollere göre sınıflandırılması hiçbir şekilde mutlak anlamda ‘adil’ değildir” ifadesinin biyolojik bir temeli yoktur. Umut edebileceğimiz en iyi şey, ne fırsat eşitliği verildiğinde gerçek liyakatin doğal sınıflandırma gücü için bir temel görevi görmesidir” (s. 69’da alıntılanmıştır); ne de E.O. Wilson’ın, erkekler ve kadınlar arasındaki farklılıkların, “geleceğin en özgür ve eşitlikçi toplumlarında bile önemli bir işbölümüne neden olmak için” yeterince genlerde temellendirilmesinin muhtemel olduğuna dair ifadesidir.

Aynı eğitim ve tüm mesleklere eşit erişimle bile, erkeklerin siyasi yaşamda, iş dünyasında ve bilimde orantısız bir rol oynamaya devam etmesi muhtemeldir” (Wilson 1978). Ve Harvard’dan Richard Herrnstein’in şu şaşkırtıcı ifadesinde öne sürüldüğü gibi, çağdaş toplumdaki yöneticilerin biyolojik olarak daha üstün ve yönetmek için daha donanımlı ve dolayısıyla devrilmeye daha dirençli oldukları için yönettiğine inanmanın kesinlikle hiçbir temeli yoktur: “Geçmişin ayrıcalıklı

sınıfları muhtemelen biyolojik olarak ezilenlere göre pek üstün değildi, bu yüzden devrimin adil bir başarı şansı vardı. Toplum, sınıflar arasındaki yapay engelleri kaldırarak biyolojik engellerin yaratılmasını teşvik etmiştir. İnsanlar toplumdaki doğal seviyelerini alabildikleri zaman, üst sınıflar, tanım gereği, alt sınıflardan daha büyük kapasiteye sahip olacaklardır” (s. 69’da alıntılanmıştır)

Aslında, yetenekler olarak adlandırılan şeylerdeki bireysel farklılıkların genler tarafından belirlendiği fikrinin geçerliliği yoktur. Her şeyden önce, bir bireyin tüm yönleri, fenotipi (yani genlerinin ve çevresinin etkileşiminden kaynaklanan bireyin gösterdiği özelliklerin toplamı) arasındaki sürekli etkileşimi yansıtır - fenotip sabit değildir, ancak dış çevre ile sürekli bir değişim halindedir) Bireysel insan davranışlarının sonsuz çeşitliliğini öne çıkaran (veya bastıran) işte bu dinamik etkileşimdir. Birey bir boşlukta değil, ilk başlangıcından itibaren sosyal bir bağlamdadır. Bu nedenle, Genlerimizden İbaret Değiliz’in yazarları, kişinin “bireye ontolojik olarak toplumsaldan önce” davranamayacağını vurgularlar ve yine de biyodeterministlerin tutarlı bir şekilde yaptıkları tam olarak budur (bundan daha sonra bahsedeceğiz). Aslında, bugün popülasyon genetiği ve biyolojik evrimsel değişim mekanizmaları hakkında bilinenlerin tümü, ister bireyler düzeyinde ister daha geniş olarak toplumda ifade edilsin, karmaşık sosyal davranışları kodlayan belirli genlerin varlığına karşı çıkmaktadır.

Son olarak, katı bir şekilde önceden belirlenmiş, biyolojik temelli bir insan doğası, kaçınılmaz olarak belirli sosyal örgütlenme biçimlerine ve özellikle çeşitli hiyerarşilere yol açan sabit bireysel ve sosyal özelliklerin bir toplamı diye bir şey yoktur. Aslında insan evriminde öne çıkan şey, değişen sosyal koşullara tepki olarak tipik olarak geniş bir davranış yelpazesine sahip olan bireylerin muazzam esnekliğidir; ayrıca bu esneklik ve değişkenlik, bireysel insan yeteneklerini büyük ölçüde artıran ve örgütlenme ilkeleri yalnızca (hatta esas olarak) bireysel özelliklerin ve eylemlerin toplamı olarak anlaşılabilen insan toplumu düzeyinde niteliksel olarak daha fazladır. Dolayısıyla, insanlığın modası geçmiş toplumsal ilişkilerden kurtuluşunun önünde duran bizim biyolojimiz değildir.

Dipnotlar:

1. Biyolojik determinizm (biyodeterminizm), bireyin özelliklerinin ve davranışının yalnızca biyolojik faktörler tarafından belirlendiği teoridir. Ayrıca kurama göre bireyin şekillenmesinde çevresel, sosyal ve kültürel faktörlerin rolü yoktur. Sosyobiyoloji, biyodeterminizmin bir bütün olarak insan toplumuna uygulanabileceği teoridir.

2. Genlerimizden İbaret Değiliz ve İdeolojik Karşı Saldırının Yürütülmesi, Ardea Skybreak, REVOLUTION dergisi, Kış/Bahar 1985

3. Skybreak, BİLİM VE DEVRİM, Bilimin, Bilimin Topluma Uygulanmasının, Komünizmin Yeni Sentezinin ve Bob Avakian'ın Önderliğinin Önemi Üzerine.

4.Yeni komünizmin yazarı Bob Avakian'ın "İnsanlık İçin Bilimsel Temelde Umut: Bireycilik, Asalaklık ve Amerikan Şovenizminden Kopmak" içinde belirttiği gibi;

Çeşitli çalışmalarda vurguladığım üzere (Komünizm ve Jeffersoncu Demokrasi'de, bunun yanında Atılımlar'da) bireyler her zaman belirli bir toplumsal bağlam içinde varolurlar - temeli ekonomik ilişkiler (veya üretim ilişkileri) olan bir toplum (bu insanların toplumsal bir örgütlenmesidir) içinde ve toplumun nasıl işleyeceği ve egemen siyasi süreçlerin, yapıların ve kurumların ve egemen fikirlerin ve kültürün ne olacağını temel olarak belirleyen toplumsal ilişkiler içinde bulunurlar. Bütün bunlar, insanların -insan gruplarının ve aynı zamanda bireylerin- birbirleriyle nasıl etkileşime geçeceğini ve şeyler üzerine nasıl "kendiliğinden" bir şekilde düşüneceklerini biçimlendirir. "İnsan doğası" üzerine oldukça yaygın hale getirilen nosyonların aksine -ve özellikle de "değişmeyen ve değişmez insan doğası" iddiasının aksine- değişmez insan doğası diye bir şey yoktur. Marx (Felsefenin Sefaleti çalışmasında) bütün bir insan tarihinde toplum değiştikçe, özellikle de devrimler sayesinde ekonomik ilişkiler sistemi ve buna tekabül eden toplumsal ilişkiler ve siyasi ve ideolojik üst yapılar (siyasi süreçler, yapılar, kurumlar ve tekabül eden fikirler ve kültür) değiştikçe "insan doğasının" devamlı olarak dönüşüm içinde olduğunu belirtir. Bu devrimler mevcut sistemin temel ve esas çelişkileri temelinde meydana gelir, bu çelişkiler verili bir sisteme "işlenmiş" durumdadır ve sistemin sınırları içinde çözülemezler veya temelden dönüştürülemezler. Bu devrimlere, kökten farklı bir sistem doğrultusunda; bu çelişkilerin ve toplumun büyük, niteliksel şekilde dönüştürülmesi gerekliliği ve mümkünlüğünün farkında olan insan grupları tarafından önderlik edilir. Örneğin burjuva devrimi ile, devrimin temeli feodal toplumun gittikçe akut hale gelen ve açığa çıkan çelişkileri olmuştur, feodal toplum içinde bu çelişkilerin (bir aşamaya kadar bilinçli olarak) farkına varan güçler ortaya çıkmış, bunları dönüştürmek ve bunun için gerekli olan devrim doğrultusunda çalışmışlardır. Bu dinamikler, gerçek dünyada fiilen bu şekilde işlemektedir.

5. Genlerimizden İbaret Değiliz ve İdeolojik Karşı Saldırının Yürütülmesi, Ardea Skybreak, REVOLUTION dergisi, Kış/Bahar 1985.

6. Sosyobiyologlar, kapitalist-emperyalist dünyayı karakterize eden eşitsizlikleri açıklamak için kullanılacak bir genin olması gerektiği gibi tamamen yanlış bir “bencil gen” fikrini desteklediler. Bu gen, bireylere (veya birey gruplarına) diğerlerini sömürme ve onlara hükmetmede başarılı olmak için gerekli yetenekleri veren özellikleri iletmelidir ve bu gen bu bireylerin üreme olasılığının daha yüksek olduğu gerçeğiyle “ödüllendirilir” Richard Dawkins’in THE SELFISH GEN bir örneğidir. Bu da, diğer sosyobiyolog teorileriyle birlikte, Ardea Skybreak’in ortaya çıkardığı gibi basitçe çöptür.

7. Karl Marx, Felsefenin Sefaleti (Foreign Languages Press Peking, Üçüncü Baskı, 1977).

8. En kapsamlı olarak Richard Lewontin, Steven Rose ve Leo J. Kamin’in birlikte yazdığı GENLERİMİZDEN İBARET DEĞİLİZ. Biyoloji, İdeoloji ve İnsan Doğası’nda.